

Papa is adviseur

Leadership. We moeten een leider hebben. Of soms zelfs een Leider, zij het dat dat woord met een hoofdletter geschreven altijd een lichte huivering oproept. In bijna alle opleidingsprogramma's staat het vol met leadershiptrainingen. Manfred Kets de Vries zal bij het schrijven van zijn mooie boekje *Leiders, narren en bedriegers* (1993) niet vermoed hebben welke vlucht dit begrip zou nemen. Voorbeelden van leiders te over, gelukkig, van Obama tot Jacques Welch, met zo nu en dan een leider die uit de casestudies moet worden verwijderd wegens tijdelijke of levenslange opsluiting. Ik zou het echter niet willen hebben over leiders maar over hun tegenhangers, adviseurs. Daar heb je er waarschijnlijk veel meer van. Maar het opvallende is dat eigenlijk geen enkele adviseur erg grote bekendheid geniet.

Ik heb er eens over na zitten denken en geprobeerd in de historie, de politiek, de literatuur of cultuur voorbeelden te vinden van Grote Adviseurs. Dat levert niet veel op. We kennen in de geschiedenis de grote helden, grote staatslieden, generaals, keizers. Caesar, Michiel de Ruiter, Cromwell, Napoleon, Bismarck, dat soort mensen. Maar weten we wie hun adviseurs waren? Talleyrand misschien, de fascinerende man achter de troon van Lodewijk XVI, Napoleon en Lodewijk XVIII. Manipulerend, achter de schermen werkend, iedereen overlevend, zo inrtrigerend en vol streken dat zijn grote tegenstrever Metternich bij het horen van zijn overlijden uitriep: "*Was soll er damit vorhaben?*" Harry Hopkins wellicht, het "oliemannetje" van Roosevelt, Kissinger als *security counselor* van Reagan, of Rove bij Bush. En de zelfs formeel als *special adviser* aangeduide Alastair Campbell bij Tony Blair. Maar veel zijn het niet.

In de literatuur is het evenmin een rijke oogst. Helden en anti-helden te over in de wereldliteratuur. Maar waar zijn de adviseurs? Shakespeare zou die toch een plaats hebben moeten geven, maar veel verder dan de regelmatig als klikspaan optredende Polonius in Hamlet kom ik niet. Wellicht zou je op basis van de titel verwachten dat beroemde stukken van Shakespeare, als *Much ado about nothing* of *As you like it*, over adviseurs zouden gaan, maar nee. Tom Hagen, in Mario Puzo's *The Godfather*, die komt in de buurt als de *consigliere* van Don Corleone, zij het dat hij toen het echt moeilijk werd terzijde werd geschoven. Sancho Pancha dan maar, de raadsman van Don Quichot. Of om dichter bij huis te blijven: Tom Poes, die voortdurend gemaand wordt een list te verzinnen. In de opera dan? *Cosi fan tutte* van Mozart misschien? Snel nog eens even het libretto er op nageslagen, maar het gaat niet over adviseurs maar over trouweloze vrouwen: "Zo doen ze het allemaal". Er komt wel een soort adviseur in voor, Don Alfonso als de *vecchio filosofo*, de oude filosoof. Wat overigens een bekend adviseurstype is natuurlijk. Maar geen hoofdrol.

Het is een schrale oogst, maar de voorbeelden zijn wel treffend voor het adviseurschap. Adviseurs als intriganten, oliemannetjes, verklikkers, consiglieri, spindoctors, oude filosofen, of in het beste geval als nuttig hulpje. Dat is de schamele oogst als je zoekt naar Grote Adviseurs. Geen groten der aarde, geen rolmodellen, geen beroemdheden, maar hooguit bekend voor de insiders. De adviseur is niet interessant. Is dat vervelend als dat je vak is? Zou het niet leuk zijn om een beroep uit te oefenen waar de herkenbaarheid groot van is omdat dagelijks de fantastische voorbeelden daarvan in pers, literatuur, film e.d. op je afkomen? Zodat het ook wat makkelijker is om aan je kinderen uit te leggen wat je precies doet? Zou dat fijn zijn? Of is juist de kracht van de goede adviseur dat het publiek hem niet kent? Soms denk ik het eerste maar meestal toch het tweede. *Power behind the throne*. Dat is de adviseur.

Geen plaats in de Wikipedia, maar wel belangrijk (soms), het is niet anders. Om met de rijdende rechter te spreken: “Daar zult u het mee moeten doen!”